

Съвременност и култура

Гл. ас. д-р Михаела Гаджева, ТУ - София, МФ, ИД

Анотация: „ ... видимата история е израз, знак, душевност, станала форма.,,

„ Не става дума за онова, което конкретните факти на историята са сами по себе си, като явление от някаква епоха, а за това какво означават, загатват те чрез своята поява.,,
О.Шпенглер

„ Стремежът да имаш характеризира индустриалното общество, където алчността за пари, слава и сила стана водещ начин на живот „ - Ерих Фром /Деликонстантинос/

Ключови думи: Изкуство, голотата на човешкото тяло, душа, цел на човешкото съществуване, предназначение на човешкото тяло, ...

„Когато си сред тълпата, отговорността пада от теб, отговорността за действията е винаги върху другите, но не и върху теб. Тълпата те увлича и повлича, като същевременно сваля отговорността от теб, подбудител и извършител се сливат в едно, всеки е едновременно и подбудител, и извършител, но не съзнава себе си нито като едното, нито като другото, за да отхвърли вината от себе си, всеки се различностява и отълпява. Викът на тълпата заглушава гласа на съвестта. „,

„И така, най-после се свърши! Край на реализма, предметността, линиите, цветовете, формите и контурите; край на боите, щрихите, рамките, стените, галериите и музеите. Остана само боядисаното слово!...“

Рудолф Шларкоглер е художник определян като Ван Гог на нашето време. „Постижението на неговото и-во не може да се сравни с никакво и-во на 60 години в Америка. Това го превръща в идол, в нещо недостижимо,, по думите на Боряна Росса-български световно известен „художник,,. Рудолф Шларкоглер - собственоръчно реже по малко от пениса си пред публика докато умре от загуба на кръв.

„Наблягайки върху одухотворената плътскост, майсторите от Тревненската школа ни показват именно това съединение между душа и Дух, при което тялото дори приживе вече не е плът, но е видоизменено – обитавайки не биологичното и космическо време с техните линейни и кръгови характеристики, но свещеното или литургично време, при което всеки миг е отворен към Вечността,,

Боряна Росса със своето художествено произведение „Кръвно отмъщение,, донякъде подкопава пиедестала на Шларкоглер. Авторката сама на себе си зашива със хирургически конци върху тялото си едно дилдо след което отрязва или „кастрира себе си,, като се облива в собствената си кръв. С предварително раздадени от нея фотоапарати публиката регистрира „произведението,,.

„Ако в някой човек духът не е съединен с душата, този човек е несъвършен; той остава звероподобен и плътски, макар образът Божи и да е запечатан на неговата плът”.

Олег Мавролати и Боряна Росси съшиват фалшиви рани към части от тялото си. В процеса на изпълнение на своето „произведение„ тези рани се патинират със собствената им кръв. Събитието се предава в близък план на видео стена.

Въобще във всички тревненски изображения , където прозира голотата , тя е неминуемо носител на символност, почти на йероглифност.

Друго художествено произведение на Олег Мавролати - превързва себе си към електрически стол, пред погледите на всички, които желаят да участват в наддаването - живот или смърт в публичното интернет пространство.

Какво е отношението на голото тяло у гърците в античната епоха?

Жаждата за голото тяло се поражда от сливането на убеждения и традиции.

Особеност на гръцкото антично изкуство е убеждението им,че тялото е нещо,с което трябва да се гордеем и да поддържаме в перфектна форма,за тях е физическа гордост и придават голямо значение на своята голота.За тях тяло и дух са едно цяло ,както си личи от техните статуи ,красота изразена във формата на човешки тела от солиден мрамор. Атлетичното ,математически съразмерно тяло е издигато в култ. Служи като средство за утвърждаване на вярата в крайното съвършенство. Древните гърци смятали за обичайно и красиво голото тяло,„Ако в някой човек духът не е съединен с душата, този човек е несъвършен; той остава звероподобен и плътски, макар образът Божи и да е запечатан на неговата плът”.

Кухи Райт, Руски „творци„- произведението им представлява - поругаване на християнските ценности. Като резултат-Шокирани поклонници. Парформанса е оправдан и „разбираем,,от ценителите на свободните изобразителни средства.

„Ако в някой човек духът не е съединен с душата, този човек е несъвършен; той остава звероподобен и плътски, макар образът Божи и да е запечатан на неговата плът”.

Други група „творци„- приготвя вредна храна в огромни количества и изяждат всичко.

Голото тяло се изобразява в изкуството в различни форми и носи различно въздействие и до днес.То се приема често като символ и знак,изображение наситено с асоциации, показващо по-широки житейски и цивилизовани идеи и опит от други обекти намирани в природата. Изобразяването на голото тяло е фундаментална част от изкуството, разглеждащо се от Кенет Кларк не като предмет на изкуството, а като негова форма.

Известен художник представя своята творба пред зрители - състои се в стреляне с истински куршум в ръката на жив човек.

„За какво става дума тогава – за развитие или за упадък? Настъпил ли е краят на европейското изкуство, или то просто открива нови хоризонти?

Какво и как точно се е случило? „Ако в някой човек духът не е съединен с душата, този човек е несъвършен; той остава звероподобен и плътски, макар образът Божи и да е запечатан на неговата плът”.

*Похотливата страст към опита и познанието, наречена любопитство, заменя знанието с информираността, вътрешният свят – с външния, а истината – с привидността. Чрез тази похот садо-мазоморфните елементи стават част от органиката на човека. Приветливата нужда от кръв и зрелища е рефлексивния жест в един свят, в който човешкото тяло не обитава себе си, а собственото си изчезване, естетизирайки животинските инстинкти. „Затова и простосмъртните, лишени от своята първична дреха, заслужиха това, че трябва да се облекат в животински кожи.”*¹

Око Оно още през 60те - предоставя себе си на публика, където всеки който иска може да реже части от дрехата и докато желае. Повтаря това когато е на 70години. И други автори копират нейната творба.

„Кратките примери, които представям са произведения на изкуството, определяни от изкуствоведи и критици като творби на „художници от нов вид - Ютюбери,,. Целта на всички тези така наречени „творчески актове,, или парформанси,, е една и съща - да предизвикат реакция в зрителя, като се търси сравнение между изображението и реално случващото се.,

„Затова играта придобива прекомерно значение – но не моцартовата игра на радостно - препълнената Вселена, а изкуствената игра с пустотите; и в тези игри художникът не носи отговорност пред никого. Отказът от каквито и да е идеали се приема за доблест. И в тази доброволна самозаблуда е същността на „постмодернизма“. Днес световна култура, разбира се, е в криза, и то в дълбока.,

„Някога Борис Пастернак написал следното за славата: „Да си прочут не е красиво. Не ще те възвиси това...“, но онези времена останаха в миналото и днес призивът към скромност звучи като наивно бълнуване. Днес „да НЕ си прочут не е красиво“. Днес важното в изобразителното изкуство е просто да оцелееш, да станеш известен, на всяка цена! Наистина на ВСЯКА ЦЕНА!,,

„Тревненските майстори не придават, те извличат. От телесността – дух. От духа – душа. В степен, в която тялото, приютило душата, не просто се идентифицира с нея, но самото става душа. Така Тома Неверни не бърка вече в раните на Христос, а бърка в самото Му сърце (торсът е във формата на сърце). „Ако в някой човек духът не е съединен с душата, този човек е несъвършен; той остава звероподобен и плътски, макар образът Божи и да е запечатан на неговата плът”.

„Щом в името на своята известност „художникът“, извинете, е готов публично да закове с пирони гениталиите си към паважа на Червения площад или да изложи изображение с религиозен характер, окичено със слонски фекалии, излиза, че всяка цена може да бъде

платена! Между другото, една подробност за последното кошунствено „произведение“ – след скандалната изложба авторът продава „работите“ с фекалиите по 400 000 долара!,,

„В „Слово за Апокалипсиса“ Андрей Тарковски разсъждава преди всичко като художник. Именно от такава гледна точка той казва следното: „Художникът започва да се отнася към таланта, който му е бил даден, като към своя собственост, а оттук възниква и убеждението, че талантът с нищо не задължава. С това се обяснява и цялата тази бездуховност, която цари в съвременното изкуство. Изкуството се превърна или във формални търсения, или в стока за продажба...”

„Най-старият, най-пряк и най-ефикасен път към комерсиалния успех е скандалът. Почти всички ...авангардисти, чиито работи в момента се продават на най-високи цени по световните аукциони, са започвали, удряйки плесница на обществения вкус...”

„... дали има момент, в който европейското изкуство от пренебрежение към пазарните ценности е „паднало“ до нивото на меркантилната сметка от типа на „как трябва да творя, за да бъда успешен“? По какъв начин тези спекулативни, напълно комерсиални идеи са започнали да завладяват света на изобразителното изкуство? Та нали на твореца трябва да са му най-скъпи личната свобода и собствените естетически принципи. **Именно това, че са служили фанатично на личните си възгледи за изкуството, е принуждавало гении като Сезан, Ван Гог, Врубел и Коровин постоянно да живеят в немотия.,,**

„Тревненските зографи обичат голотата, така както обичат пъстротата и реалния рисунък, близък до човешкото. В своите фрески и икони почти правят дисекция на тялото, за да явят човешкото начало, човешката драма.,,

„... търговецът на произведения на изкуството в съвременния смисъл на думата е възникнал с появата на пазара. Търговецът се опитва да продаде скъпо онова, което е купил евтино. Но да продадеш нещо по-скъпо става възможно само ако създадеш изкуствено трескав интерес или мода. За целта търговецът използва услугите на критиците, които са в състояние да наложат на аудиторията нужната оценка и по такъв начин да направят модна една или друга тенденция в изкуството.,,

„За Августин само този, който правилно си служи с членовете на тялото, може да оправдае свободата, която му е дадена. Защото всяка част от човешкото тяло е огромно благо, тъй щото придава завършеност на цялото. Обратно – злоупотребяването с телесните членове, тяхното пояждане от единството и доброто, смъква телесните части от благоизразността, полагайки се в безизразната множественост на случайното.,,

„Арт панаирите са едни от най-важните събития в света на изкуството, тъй като представят актуалната ситуация в момента – какви са тенденциите, накъде отива пазарът.,,

„Чрез „Художници говорят за изкуство“ аудиторията ще се запознае с важни процеси в историята на изкуството като радикалното скъсване с ценностната система на предишни културни епохи, деестетизацията на изкуството и новите му форми на публичност, художествения образ в условията на неговото масово репродуциране и навлизането на нови технологии. Едновременно с това лекциите ще се стремят да дадат по-задълбочено и рефлексивно познание върху историята на авангардите и изкуството на постмодерната

епоха, както и да разширят схващанията за границите на изкуството.,,

„Августин дефинира човека като „разумна душа имаща тяло” ,което ще рече, че тялото е притежание не на човека, а на душата.,,

„По битието си човекът е добро, но когато е алиениран от себе си той пребивава в своето отсъствие. Тялото прави човек да присъства в света и да господства над понизиите създания, а злото – да отсъства от доброто и да бъде управляван от понизиите страсти в него. Защото духовно болният човек трудно възпира тялото си от пороци и те започват да царуват в него. Порокът изтлява тялото и разпада душата, както и душата бива отдалечавана от своето цяло.,,

„Най-същностния смисъл на тялото е, че в него е заложен вечен смисъл.,,

" Материята е заради формата, а органите – заради действията на действащия." Затова, като структура, тялото е съвършена не безусловно, а спрямо целта, за която е създадено. Това означава, че то е несъвършено тогава и само тогава, когато се отдалечава от умисъла, на който принадлежи. Така че – убеден е Тома Аквински – тялото е в пълнота спрямо неговата форма. А дори да има някакъв недостатък, то пак ще е съобразно формата и величината на душата.

„Малевич съзнателно окачва черна квадратна дупка на сакрално място: своята работа той нарича „икона на нашето време“. Вместо „червено“ – черно (пълна липса на цвят), вместо лице – пропадане (липса на линии), вместо икона, тоест прозорец нагоре, към светлината и вечния живот – мрак, мазе, люк към преизподнята, към вечния мрак... Художникът от „следквадратната“ епоха, художникът, който се моли пред квадрата, който поглежда черната дупка и не се отдръпва ужасен, не вярва на музите и на ангелите; той си има свои черни ангели с къси метални криле, прагматични и самодоволни господа, които знаят колко струва земната слава и как да откъснат най-апетитните и дебели парчета от нея.,,

„Художникът окончателно променя целта си: от опита да осмисли красотата на заобикалящия го свят, той преминава към нова цел – да възмути общественото мнение!

Пикасо веднъж признал: „Художникът е човек, който рисува онова, което може да продаде. А добрият художник е човек, който продава онова, което рисува...”

Днес художниците са усвоили докрай стратегията на маркетинга и изразходват основните си усилия не за създаването на произведения на изкуството, а за създаването на популярна търговска марка, т. нар. „label“.

С една дума, в наши дни няма да мога да оценя произведение на живописиста, ако то не е съпроводено от съответната теория.

Качеството на свободата се смята за обвързано с количеството на удовлетворените потребности, т. е. тук става дума за тотален обрат: онова, което във великите традиции и във великата етика беше смятано за принизяване и деформиране на човека, днес става

основа и смисъл на неговото съществуване

По този начин *преходът* на човека през земния живот се превръща в пътуване на ненаситен хищник, ограбващ света и живота, грабейки всичко каквото може и колкото може, без всякаква грижа за идните поколения, без никакво уважение към живота и творението

Пътят на съвременния човек е път на разочарованието, а не на осъществяването на живота. Стремешът към удоволствия отнема несравнимо повече, отколкото дава. Той взема всичко – душата и смисъла, а дава нищото – краткотрайното удовлетворение. Той превръща човека в роб, тъй като нищо не поробва човека повече от „многого връзки“

Неслучайно Виктор Франклин, бащата на логотерапията, смята липсата на смисъла – т. нар. *екзистенциална празнота* – за един от „най-широко разпространените феномени, в една колективна невроза на нашето време,,

„Ако човекът не сложи ред в своите търсения, спирачка и цел на желанията си, ако не намери отправната точка и ориентация, *пътна карта* и смисъл на живота си, той ще живее в състояние на постоянна и хаотична загуба на равновесие. Съвременникът е изправен именно пред такива проблеми и за него Шелер прави следната забележка: „В никоя друга епоха възгледите върху същността и произхода на човека не са били по-несигурни, по-неопределени и повече разнообразни, отколкото в нашата. „Никой период от човешката история не е показал толкова хаотичност в разбирането за смисъла на живота, както нашият,,

„Ученикът на Сократ Антистен ще заяви, по-добре да полудея, отколкото да падна във властта на удоволствията, тъй като хедонизмът означава загуба на свободата.,,

Представения доклад е по своя подход-парформанс, т.е. той е представен изцяло от цитати на известни мислители, учени и творци както от древност така и на нашето време. Моят принос е -като преплитам различните произведения и статии да пробудя вниманието и сетивата на читателя за случващото се в момента в света – от културата на всекидневието до отговора всеки за себе си – ЗАЩО Съм аз, този който съм, от къде съм и на къде отивам...Моето участие в случая е мълчание зад думите на творци, и философи, които са мои ориентири като творец и личност.

награда за съвременно българско и-во

<http://sveta-troica-plovdiv.com/verouchenie/files/755720001477148568.pdf>

<https://offnews.bg/analizi/andrej-konchalovski-ot-chernia-kvadrat-do-chna-dupka-v-izkust-440093.html>

<http://kultura.bg/web/%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B0/>

<http://drugi.dokumentite.com/art/kakvo-e-znachenieto-na-goloto-tqlo-v-izkustvoto-/82807>

<http://www.seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy11/item/438-choveshko-tyalo-hristianska-filosofia.html>

https://dveri.bg/component/com_content/Itemid,100522/catid,281/id,23856/view,article/

<http://www.playbuzz.com/lifesy10/7-1-2016-3-28-41-pmvs>

[https://www.google.bg/search?q=олег+мавроматти+и+боряна+росса&tbm=isch&imgil=iSo_3pib-E7XIM%253A%253BVHxHU_uuxYgsCM%](https://www.google.bg/search?q=олег+мавроматти+и+боряна+росса&tbm=isch&imgil=iSo_3pib-E7XIM%253A%253BVHxHU_uuxYgsCM%253A)

<http://artnewscafe.com/bulletin/index.php/2016/12/16/plut-golo-tqlo-performance/>